

***Archival Science* 16, br. 1, 2, 3 i 4 (2016).**

Prvi je broj 16. sveska časopisa *Archival Science* zapravo specijalno izdanje naslova *Affect and the Archive: Archives and their Affects* ("Utjecaj i arhiv: Arhivi i njihov utjecaj"), koji su uredile gošće urednice Anne Gilliland i Marika Cifor s Odsjeka informacijskih studija Sveučilišta Kalifornije, Los Angeles (SAD).

Nakon uvodnika koji daje kratak pregled pojedinih radova, niže se pet članaka. Prvi od njih članak je jedne od urednica Marike Cifor *Affecting relations: Introducing affect theory to archival discourse* ("Odnosi utjecaja: Uvođenje teorije utjecaja na arhivski diskurs"). Cifor u članku pokušava utvrditi stav kako je teorija utjecaja važna za redefiniranje uloge arhiva, odnosno arhivske djelatnosti kao čimbenika socijalne pravednosti. Kako bi to valjano argumentirala, koristi stavove, za nju, triju ključnih autora: Ann Cvetkovich, Sare Ahmed i Lauren Berlant. Naslanjajući se na radove Ann Cvetkovich, autorica poentira kako bi se teorija utjecaja nužno trebala eksplicitno primijeniti na kriterije postupaka vrednovanja gradiva. Sljedeća autorica, Sara Ahmed, važna joj je zbog njezina razmatranja arhivista, odnosno arhivskoga gradiva kao svjedoka društvenih promjena, pa stoga jednako snažno može podržati teoriju utjecaja. Radovi Lauren Berlant pomogli su joj pak da analizira i definira drugačije vrste arhivskih odnosa, razmotri pitanje afektivnoga ulaganja u djelatnost, odnosno privrženost struke i službe štetnim neoliberalističkim ideologijama koje oblikuju uvjete suvremenoga arhivskog rada.

Belonging in the archival body: Eros and the "Endearing" value of archival materials ("Biti/žudjeti u arhivskom tijelu: Eros i draga vrijednost arhivskoga gradiva") rad je Jamie A. Lee, profesorice Digitalne kulture, informacija i društva s Informacijske škole Sveučilišta Arizona (SAD). Ovaj rad istražuje prirodu arhivskoga tijela, mjesto gdje se ono trenutačno nalazi, ali koje je ujedno uvijek u pokretu. Primjenjujući transdisciplinarnu logiku, autorica tvrdi da afektivna priroda arhivske produkcije samo slijedi razne "smicalice" metamorfoza i (ne)postajanja. Koristeći kao mjesto istraživanja dva arhiva (jedan *queer* i jedan transrod-noga pokreta) kao mjesta istraživanja, članak istražuje erotsku i afektivnu prirodu pristupanja arhivskom korpusu u njegovim multimodalnim oblicima. Iako dodirivanje, miris i milovanje onoga što su ostatci različitih materijalnih života mogu objasniti uzbuđenje i neke druge afektivne reakcije kod posjetitelja arhiva, sami zapisi pohranjuju svoje stvaratelje i njihove tehnike pričanja priča, zajedno s njihovim odnosima prema čežnji i pripadnosti arhivskom korpusu znanja. Taj pristup sugerira da razumijevanje zapisa i njihovih utjecaja može biti obogaćeno vremenskom perspektivom koja priznaje različite temporalnosti i promiče generativno razumijevanje potencijalnoga značenja protoka vremena i značenja svakodnevnih ritmova utjelovljenih u arhivskom materijalu.

Records and their imaginaries: Imagining the impossible, making possible the imagined ("Zapisi i njihova imaginativnost: Zamisliti nemoguće, omogućiti

zamišljeno”) članak je Ann J. Gilliland i Michelle Caswell, koje tvrde da je u arhivskoj teoriji i praksi potrebno eksplicitno priznati važnost i ulogu pojedinačnih i kolektivnih zamišljanja gradiva i sadržaja nestalih ili nedostižnih arhiva. U tom smislu predlažu dva nova termina: *nemogući arhivski imaginarij* i *zamišljeni zapisi*. Taj koncept nudi važnu afektivnu protutežu, a ponekad i otpor dominantnim pravnim, birokratskim, povijesnim i forenzičkim pojmovima dokaza, koji zapravo često ne objašnjavaju sposobnost zapisa i arhiva da motiviraju, inspiriraju, ljute i traumatiziraju. Rad započinje promišljanjem o tom kako su na taj način pretpostavljeni zapisi “isplivali” u jednom radu autorica vezanom za ljudska prava. Zatim se razmatraju neki od načina na koje se pojam imaginarnoga tumači u područjima drugih znanosti, te kako bi takva tumačenja mogla epistemološki doprinijeti fenomenu arhivskoga imaginarija. Rad prezentira konkretne slučajeve i “arhivske priče” u kojima su “zamišljeni zapisi” imali znatnoga utjecaja te se razmatra kako oni mogu društveno funkcionirati na način sličan stvarno postojećim zapisima, što zbog težine njihove odsutnosti, a što zbog svoje aspiracijske prirode. Oslanjajući se upravo na objašnjavanje tema koje su se javljale u promatranim slučajevima primjerima, autorice predlažu definicije obiju pojava, jer oni povećavaju sadašnju deskriptivnu, analitičku i eksplikativnu “opremu” arhivske teorije i prakse.

Hariz Halilovich napisao je rad *Re-imagining and re-imagining the past after “memoricide”: Intimate archives as inscribed memories of the missing* (“Ponovno opisivanje i ponovno zamišljanje prošlosti nakon ‘memoricida’: Intimni arhivi kao zapisane uspomene na nestale”). U radu se raspravlja o brojnim pričama o gubitku, žalovanju i genocidu u Bosni i Hercegovini te pokušajima preživjelih da izgrade vlastite intimne arhive o svojim uništenim životima. Osim gubitaka ljudskih života, oni koji su preživjeli genocid, kao i druge “žrtve pamćenja” u Bosni, duboko su osjetili namjerno uništavanje dokumenata, fotografija, knjiga i službenih zapisa kao vrlo osobni gubitak, tešku traumu i metaforu za pokušaj uništenja njihova osobnoga, obiteljskoga i zajedničkoga postojanja. Stoga za njih ponovna izrada osobnih zapisa te dokumentacije lokalnih i komunalnih arhiva postaje pokušaj da se vrati vlastita prošlost i da se u tom postupku potvrdi njihov identitet te ponovno stvori i održi osjećaj kontinuiteta u post-genocidnom kontekstu. Koristeći niz etnografskih vinjeta iz Bosne i bosanske izbjegličke dijaspore, rad naglašava važnost emocionalne privrženosti preživjelih raznim oblicima zapisa i arhivskomu gradivu. Također, ukazuje na potencijal za istraživanje memorije te osmišljavanje arhivskih studija koje bi se aktivno uključile u zapisivanje povijesnih narativa o kršenju ljudskih prava, pridonoseći time otkrivanju istine, postupcima društvenoga iscjeljivanja i pomirenja u postkonfliktnim i post-genocidnim zajednicama.

Članak Jacqueline Z. Wilson i Franka Goldinga *Latent scrutiny: Personal archives as perpetual mementos of the official gaze* (“Prikriveno ispitivanje: Osobni arhivi kao stalan podsjetnik na službene poglede”). U članku se razmatra važnost

arhiviranih zapisa o životima osoba koje su kao djeca živjeli u izvanobiteljskoj skrbi. Napose se naglašavaju afektivne posljedice kod odraslih osoba navedenoga iskustva nakon pristupa službenim dokumentima, s posebnim naglaskom na pitanje koliko su postojeće odnosne evidencije sposobne oživjeti prošlu patnju. Oslanjajući se na rad Brunera (*Potrošnja i svakodnevni život*, 1997) i MacIntyre (Nakon vrline: studij moralne teorije, 1981), "narativni" model jamstva korišten je kako bi se objasnio negativni učinak nedostataka u izvornom sustavu zapisa. Takvi nedostaci, tvrde autori, potencijalno narušavaju individualni osjećaj sebe. Budući da su i autori kao djeca iskusili izvanobiteljsku skrb, u radu su prezentirali svoja iskustva s pristupom zapisima kao svojevrsnu studiju slučaja. Uočene raznovrsne netočnosti i neodgovarajući zapisi tumačeni su im u svjetlu prevladavajućih postupaka dobrobiti, osobito vrlo štetne paradigme prosuđivanja rodnih i moralnih pretpostavki, sa stavom o "lošem karakteru" štićenika. Autori zaključuju tvrdnjom da bi istraživanje tih zapisa trebalo kao "istraživače" uključivati izravno sudjelovanje onih koji su sami iskusili sadržaj tih zapisa. Njihovo sudjelovanje od velike je važnosti ako želimo očuvati dostojanstvo pojedinaca koji se bave dokumentima te osigurati integritet istraživanja.

Drugi broj časopisa *Archival Science* iz 2016. također donosi pet izvornih članaka.

Content and use of colonial archives: An under-researched issue ("Sadržaj i korištenje kolonijalnih arhiva: Jedno nedovoljno istraženo pitanje") članak je Ellen Ndeshi Namhila s Namibijskoga sveučilišta u Windhoeku. Autorica, školovana u Angoli, Zambiji, Gambiji i Finskoj, gdje je dobila i nagradu Knjižničar godine, a ondje je i doktorand, u svojem radu ukazuje na to kako u arhivističkoj literaturi još uvijek nema sustavnih pregleda sadržaja kolonijalnih arhiva, iako je u proteklom desetljeću interes za navedenu temu drastično porastao. Smatra da osobito nedostaje analiza onih sadržaja koji nisu primarni interes akademske zajednice, nego bi mogli pomoći u ostvarenju osobnih prava (građanskih, statusnih, imovinskih i dr.) svih građana postkolonijalnih zemalja, napose onih koji su kolonijalnim režimima imali (podređeni) status zajedničkoga naziva *ne-bjelačko stanovništvo*.

Katherine M. Wisser i Joel A. Blanco-Rivera napisali su rad *Surveillance, documentation and privacy: An international comparative analysis of state intelligence records* ("Nadzor, dokumentacija i privatnost: Međunarodna usporedna analiza zapisa državnih obavještajnih službi"). To dvoje autora istražuje naizgled kontradiktornu činjenicu da se fondovi nekadašnjih tajnih službi, uglavnom naizgled prevladanih političkih (nerijetko represivnih) sustava, i danas u javnim arhivima često čuvaju kao nedostupno gradivo. Autori time ne žele automatski tvrditi da arhivisti na taj način preferiraju poziciju "linije manjega otpora", nego da je njihova pozicija u takvim slučajevima izuzetno moralno osjetljiva, jer se ti učestalo traženi zapisi najčešće dotiču života i postupaka pojedinaca. Čitav niz raznih kategorizacija dostupnosti koje se ponekad razlikuju u mikrokriterijima, a

koje su autori iskristalizirali iz rezultata mnoštva studija slučaja, zapravo predstavljaju poteškoću u pokušaju rekapitulacije glavnih načela pristupa tomu gradivu. Svakako, bavljenje tom temom autore je učvrstilo u identifikaciji triju povezanih podtema: moć zapisa, utjecaj arhivske prakse te potreba da se u potpunosti istraži kontekst u kojem su promatrani zapisi stvoreni i sačuvani.

Remote access to EAC-CPF context and authority records for metadata indexing: A solution based on open information retrieval standards (“Daljinski pristup kontekstu EAC-CPF-a i normativnim zapisima za indeksiranje metapodataka: Rješenje temeljeno na otvorenim standardima za pronalaženje informacija”) autora Ricarda Eito-Bruna, opisuje implementaciju URL profila za pretraživanje, odnosno dohvaćanje EAC-CPF repozitorija. Ta implementacija omogućava arhivistima pristup repozitorijima i normativnim zapisima prilikom pisanja obavijesnih pomagala te je ključna komponenta u otvorenom, distribuiranom radnom okruženju, jer arhivisti mogu locirati normirani zapis i koristiti ga također kao pristupnu točku. Mogućnost kombiniranja i povezivanja zapisa EAC-CPF-a s deskriptivnim zapisima metapodataka (na temelju EAD-a ili bilo u kojem drugom formatu utemeljenom na XML-u) iskorištava ulaganja u razvoj EAC-CPF repozitorija i podržava inovativne i maksimalno distribuirane arhivske informacijske usluge.

Hea Lim Rhee objavila je članak *Archival appraisal practice in U.S. state archives and records management programs* („Praksa vrednovanja u američkim državnim arhivima i programi upravljanja zapisima”). Autorica Rhee doktorirala je na Školi za informacijske znanosti Sveučilišta u Pittsburgu (SAD), a trenutačno je stariji znanstveni istraživač na Korejskom institutu za informacijske znanosti i tehnologiju informacija. Prema njezinim navodima, riječ je o prvom istraživačkom članku koji propituje vezu između informatičkih programa za upravljanje zapisima i prakse vrednovanja u američkim nacionalnim arhivima. Za studiju je koristila *online* upitnik i metodu intervjua, a za sistematiziranje podataka koje je dobila koristila je dva najčešća američka softvera za obradu podataka: SPSS i NVivo8. Studija je pokazala da se programi upravljanja zapisima često preklapaju s procesima vrednovanja, odnosno da su u svojim funkcionalnostima s njima u suglasju, što je zasluga, smatra autorica, snažne i dosljedne arhivske prakse, a kao dio nje i djelovanje nadzorne arhivske službe. No, autorica zaključno izvodi i za nju pomalo iznenađujuću konstataciju da poslovi vrednovanja nisu među tri prva najčešća postupanja u svakodnevnom radu arhivista koji su sudjelovali u upitniku, odnosno da je i kod poslovnih procesa arhivista i spisovoditelja (*records managers*) ponekad postupak vrednovanja kao takav teško zasebno identificirati. Uz članak je priložen i odnosni upitnik, a na njegovu kraju Rhee izražava stav i želju da je riječ o tek početnom istraživanju, te se nada da će navedeni rezultati poslužiti daljnjim širim i dubljim studijama.

A six-stage process for recovery of public records: replevin and the state of North Carolina (“Šestostupanjski postupak obnove javnih evidencija: oporuke i

država Sjeverna Karolina”) rad je autorice Eleanor Mattern, koja je doktorat stekla također na Sveučilištu Pittsburgh. Pojam, tj. funkcija izvršitelja oporuke za arhiviste, kolekcionare rukopisnih ostavština, kao i za njihove prodavatelje, prije svega znači službeno nastojanje (vladinih organizacija) na otkrivanju javnoga gradiva u posjedu privatnih osoba. Članak se navedenom temom bavi u tri sloja: u prvom se obrazlaže generalni oblik zakonske institucije izvršitelja oporuke i postupka koji karakterizira 6 koraka, koje je navedeni dužan obaviti. Drugi je sloj članka fokusiran na konkretnu državu Sjevernu Karolinu, u kojem se primjeru plastično i slikovito opisuje svaki od navedenih 6 koraka. Potom se, kao treći stupanj, opisuje pojedinačni slučaj pronalaska javnoga zapisa kod privatnoga imatelja u Sjevernoj Karolini, te što on konkretno otkriva o opisanom modelu.

U trećemu broju *Archival Science* objavljena su četiri izvorna rada.

Is the archivist a “radical atheist” now? Deconstruction, it’s new wave, and archival activism (“Je li sada arhivist ‘radikalni ateist’? Dekonstrukcija, novi val i arhivski aktivizam”) rad je Richarda J. Mathewsa iz Škole za informacijske studije Sveučilišta u Wisconsinu, Milwaukee (SAD). Dvadeset godina nakon slavnoga Derridina eseja *Archive Fever: A Freudian Impression*, autor se bavi stavom dijela međunarodne arhivske i drugih znanstvenih zajednica, koje tvrde da je Derrida dekonstruirao arhivsku znanost. Mathews tvrdi da je Derridina misao o arhivima kao temeljima arhontske moći (a time i arhivima kao pogonima smrti) pogrešno tumačena, a potom je dodatno pogrešno tumačena i njegova navodna dekonstrukcija. Odnosno, iznosi prvo negativan argument da se *Arhivska groznica* zapravo ne odnosi na moć i nepravdu, nego, iznoseći pozitivan argument, smatra da je *Arhivska groznica* Derridin pokušaj sagledavanja tada postojećih koncepata arhiva.

Drugi je rad ovoga broja autorice Danielle Cooper *House proud: An ethnography of the BC Gay and Lesbian Archives* (“Ponos kuće: Etnografija gej i lezbij-skih arhiva Britanske Kolumbije”). Autorica u većem dijelu članka zapravo opisuje najveći repozitorij kanadske države Britanska Kolumbija, koji pohranjuje i čuva gradivo vezano uz djelovanje mnoštva LGBT zajednica, a zapravo je nastao u privatnom stanu sad već umirovljenoga profesora bibliotekarstva Rona Duttona u gradu Vancouveru. Dutton je preko 40 godina bio posvećeni aktivist za prava tih zajednica, pa Cooper u članku naglašava nekoliko tema koje proizlaze iz toga primjera: pitanje “kućnih” arhiva (što u tom slučaju ne treba miješati s *inhouse* arhivima, koji proizlaze iz odvijanja djelatnosti neke organizacije), odnosno arhiva koji su očito nastali iz početno privatnih pobuda i potreba, ali su s vremenom stekli polujavni karakter. Potom ističe pitanje funkcioniranja takvih arhiva u smislu zadovoljenja potreba zajednice za korištenjem tako prikupljenoga gradiva, odnosno njegovanje još osjetljivijih pristupa pitanjima dostupnosti, povjerljivosti, prikladnosti i sigurnosti – uopće pitanje razlikovanja javnoga i privatnoga diskursa djelovanja tih zajednica, te u tom smislu i korištenja njihova gradiva. Konačno obrađuje i pitanje koliko taj tip repozitorija (arhiva) može pridonijeti

praksi dodjele stipendija za rad na osobnim, privatnim, lokalnim, odnosno specifičnim arhivima socijalnih pokreta. Autorica prikupljanje takvih zapisa ujedno povezuje s etnografskim načelima.

Sljedeći je članak Riikka Taavetti, iz Finskoga društva za istraživanje mladih, *A marshall in love: Remembering and forgetting queer pasts in Finnish archives* ("Zaljubljeni maršal: Pamćenje i zaboravljanje *queer* prošlosti u finskim arhivima"). Finska je poznata po tom da na arhiviranje povijesti društvenih pokreta jednako utječu i njime se bave i civilno društvo i država. U tom smislu navodi se i primjer javnoga financiranja privatne ustanove Arhiv rada, koji je ujedno preuzeo odgovornost prikupljanja i zaštite zapisa koji svjedoče o povijesti LGTB zajednice u Finskoj. Osim fondova pojedinih udruga i udruženja te provenijencije, te zapisa koji svjedoče o aktivizmu bilo kojega organizatora, taj arhiv prikuplja i osobne fondove, kao i priče usmene povijesti o navedenoj tematici. Članak objašnjava, te na neki način i promovira, finski model zaštite tih vrsta zapisa, koji se ne provodi ni u striktno tradicionalnim javnim arhivskim ustanovama, ali ni u striktno privatnim i samostalnim arhivima pojedinih udruga. Autorica se svakako zalaže za brigu (i) toga dijela povijesti, te ujedno daje svoj osvrt na činjenicu kako arhivska teorija i praksa utječu na konačan odabir onoga što će biti službeno zapamćena prošlost, a što službeno zaboravljena.

Posljednji je članak ovoga broja *Jewish archives and archival documents: Israel and the Diaspora* („Židovski arhivi i arhivsko gradivo: Izrael i Dijaspore“) autorice Silvije Schenkolewski-Kroll s Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta Bar Ilan (Tel Aviv, Izrael). Zahvaća u problematiku promjene pristupa čuvanju zapisa koji svjedoče o životu i djelovanju Židova kroz dugi povijesni egzil. Naime, tijekom 2000 godina progonstva, Židovi su prikupljali dokumentaciju koja je odražavala njihovo funkcioniranje gdje god oni živjeli, primjerice srednjovjekovni komunalni arhivi, arhivi vladara, vlada, modernih gradova i dr. Dvadeseto stoljeće donosi promjene zbog uspona židovskoga nacionalnog pokreta, koji je u konačnici doveo do uspostavljanja države Izrael, ali i uništenja tisuća zajednica i njihovih kulturnih dobara u holokaustu. Već prije Drugoga svjetskoga rata u cionističkoj ideologiji zaživjela je ideja da država Izrael treba biti mjesto za sve židovske arhive, a ta ideja dodatno je jačala nakon 1945. godine. Logički se nametnulo pitanje komu pripadaju ti arhivi: državama u kojima su nastali, ili pak židovskom narodu? No, autorica konstatira kako je posljednjih godina došlo općenito do promjene u paradigmi odnosa Izraela i židovske dijaspe. U globalnom transnacionalnom svijetu, uz stalno razvijanje tehničkih sredstava, arhivski zapisi mogu ostati u zajednicama koje su ih izvorno stvorile, pod uvjetom da se održavaju i stavljaju na raspolaganje javnosti u skladu s prihvaćenom arhivskom praksom.

I četvrti broj 16. sveska *Archival Science* objavljuje četiri izvorna rada.

Autori su rada *Stories of impact: The role of narrative in understanding the value and impact of digital collections* ("Priče o utjecaju: Uloga usmenih kazivanja

u razumijevanju važnosti i utjecaja digitalnih zbirki”) Diana E. Marsh (Američko filozofsko društvo, Philadelphia, SAD), Ricardo L. Punzalan (Informacijski studiji Sveučilišta u Marylandu), Robert Leopold (Centar za narodni život i kulturnu baštinu, Maryland, SAD), Brian Butler (Informacijski studiji Sveučilišta u Marylandu, SAD) i Massimo Petrozzi (Informacijski studiji Sveučilišta u Marylandu, SAD). Autori početno konstatiraju kako institucije kulturnoga nasljeđa koriste postupak digitalizacije za ispunjenje svoje misije očuvanja, predstavljanja i omogućavanja pristupa zbirkama o kojima brinu. No, unatoč zajedničkomu interesu unaprjeđivanja digitalizacijskih postupaka te mrežnoga pristupa odnosnim zapisima, također smatraju da sektoru knjižnica, arhiva i muzeja (AKM zajednici) nedostaje zajednički konceptualni okvir za analizu i procjenu utjecaja digitaliziranih etnografskih zbirki. Izvještavajući o nalazima jednogodišnjega interdisciplinarnog istraživanja, ovaj članak naglašava važnost pripovijedanja (usmenih kazivanja) u artikulaciji vrijednosti i utjecaja digitaliziranih etnografskih zbirki koje se održavaju u institucijama kulturnoga nasljeđa. Članak započinje pregledom odnosne literature o procjeni pripovijedanja te opisuje metode korištene u istraživanju. Autori potom identificiraju i raspravljaju o različitim načinima na koje su priče i pripovijedanja strateški mobilizirane u razgovorima o utjecaju digitalizacije. Zaključno, rad nabraja implikacije rezultata ovoga istraživanja za praksu zaštite kulturnoga nasljeđa, kao i za potencijalni razvoj formiranja i upravljanja zbirkama.

Trusted by whom? TDRs, standards culture and the nature of trust (“Tko komu vjeruje? Pouzdani digitalni repozitoriji, kultura standarda i priroda povjerenja”) rad je autora Grega Baka, asistenta na Programu arhivističkoga studija Odsjeka za povijest Sveučilišta Manitoba (Kanada). U prvom dijelu svojega rada propituje pojam povjerenja unutar skupa standarda koji usvajaju koncept pouzdanoga digitalnog repozitorija (Trasteed Digital Repository – TDR). U drugom dijelu autor prati kratku i zbunjujuću putanju TDR projekta u Knjižnici i Arhivu Kanade (Library and Archives Canada, LAC) te istražuje u kojoj se mjeri neuspjeh LAC TDR treba razumijevati s obzirom na elemente financiranja same ustanove, pojedinih operativnih odluka, kulturi standarda TDR-a, ili eventualno drugih čimbenika. U zaključku predlaže da se pojam povjerenja unutar standarda TDR-a razvija u pozitivnom smjeru koji naglašava percepciju povjerenja od strane korisnika, a ne nastoji uspostaviti isključivo objektivne dokaze povjerenja.

Recordkeeping professionals’ understanding of and justification for functional classification: Finnish public sector organizational context (“Razumijevanje i opravdanost funkcijske klasifikacije kod spisovoditelja: Organizacijski kontekst finskoga javnog sektora”) članak je dvoje autora: Saare Packalén i Pekke Henttonena. U radu prethodno konstatiraju kako je funkcionalna klasifikacija danas dominantan pristup organizaciji zapisa, no čini se da on često uključuje metodološku i konceptualnu konfuziju, kao i razna pitanja uporabljivosti. Svrha je istraživanja koje su autori proveli bolje razumijevanje načina na koji stručnjaci za

upravljanje gradivom vide funkcionalnu klasifikaciju, koje je njezina svrha te kako se metoda opravdava u finskim javnim organizacijama. U članku su predstavljeni rezultati istraživanja u kojem je intervjuirano 22 stručnjaka za zaštitu dokumenata u tri finske organizacije s područja javnoga sektora. Podatci su analizirani kvalitativnim metodama, a rezultati pokazuju visoku razinu integracije funkcionalnoga pristupa u praksu čuvanja zapisa, odnosno u alate za upravljanje zapisima. Rezultati također opisuju različite svrhe kojima funkcionalna klasifikacija u organizacijama služi te ilustriraju raznovrsna obrazloženja korisnosti te metode, pa čak do konstatacije kako za spisovoditelje trenutačno nema metodološke alternative za pristup upravljanju zapisima.

Digital curation beyond the “wild frontier”: A pragmatic approach (“Digitalno očuvanje izvan ‘divlje granice’: pragmatičan pristup”) Costisa Dallasa posljednji je rad u ovom broju. Autor je po osnovnom obrazovanju arheolog te se uglavnom bavi muzejskim konceptima pristupa zapisima i njihovu očuvanju. U ovom članku zagovara nužnost razvijanja pragmatične alternative dominantnoj kustodijalnoj teoretizaciji digitalnoga očuvanja, koji se već dulje vrijeme, smatra autor, nameće kao “krovni koncept za digitalno očuvanje, upravljanje podacima, elektroničke zapise i upravljanje digitalnom imovinom”. Polazeći od povijesnoga prikaza i proučavanja prevladavajućih definicija, ukazuje se na trenutačnu ovisnost digitalnoga kustosa o preskriptivnom pristupu ukorijenjenom u području digitalnoga očuvanja. Upozorava se također na nepovezanost teorije s bogatim povijesnim tradicijama kustostva muzejskoga tipa, u kojima je i nastao pojam očuvanja, te nesposobnost navedene teorije da djeluje kao okvir za razumijevanje raznolikosti i prodornosti suvremenih digitalnih kuracijskih praksi “u divljini” (misli se na razna ne striktno normirana postupanja), kao što je očuvanje sadržaja, osobno arhiviranje i dr. Svakako smatra da je ovisnost o ideologiji “divlje granice” disonantna sa suvremenim kritičkim kulturnim nasljeđem.

Alternativni, pragmatični pristup gleda na digitalno očuvanje kao na praksu “zone kontakta”, koju rutinski izvode različiti sudionici, uključujući istraživače, umjetnike, korisnike i cijele zajednice, na dinamički razvijajuće objekte, reprezentacije znanja o domeni i interakcije izvan propisanoga životnog ciklusa za okruženje u kojem su smješteni. Na temelju toga, ova studija poziva na formalnu rekonceptualizaciju digitalnoga očuvanja, adekvatnu reprezentaciju znanja o objektima, istraživanje utemeljeno na dokazima o praksi kustosa i uspostavljanje digitalnih infrastruktura s mogućnostima očuvanja koje su prikladne za kustose. Dosezima izvan skrbničkoga stajališta, taj pristup ima za cilj uspostaviti digitalno očuvanje kao polje intelektualnoga istraživanja relevantnoga za pojavu prožimajućih praksi očuvanja u digitalnom okruženju.

Silvija Babić